

Yeni bir tüketim endeksi geliyor!

UĞUR GÜRSES

Ekonomiyi izlemenin belirli yolları ve yöntemleri var. Tabii ki en önde, çeşitli kuruluşlar tarafından açıklanan veriler geliyor. Ancak bu verilerden, bazı önemli parametrelerdeki gelişime ilişkin olarak istenen düzeyde eğilim ölçmek zor. Bunların başında da, büyüme ve özel tüketim harcamalarının ölçümü geliyor. Büyüme eğilimine ilişkin erken gösterge niteliği olan anlamlı denilebilecek çok az veri var. Büyüme, bugün reel ekonomide faaliyet gösteren birçok şirket için önemli bir veri. Şirketlerin kendi ekonomik ve ticari faaliyetlerinin yanında, rakiplerin ve farklı sektörlerdeki şirketlerin ne yaptıklarını, ekonomik faaliyetlerde gidişatın ne yöne olduğu biçimindeki sorulara yanıt aradıkları muhakkak. Bu konunun ilgilileri, bazı ekonomik verilere; örneğin aylık bızda beyaz eşya satışlarına, otomobil satışlarına, tüketim malları ithalatına, dolaylı vergi tahsilatına, tüketici güven endekslerine bakarak bir 'görüş' oluşturmak zorunda kalıyorlardı. Daha önce tüketim eğiliminin ölçümü için hazırlanmış birkaç endeks vardı. Daha geniş kapsamlı ve temsil edici bir endekse gereksinim sürüyordu. Daha önce 'Türk ekonomisinin makro kredi kanalı' başlıklı çalışmasıyla tanınan ve bu konulara kafa yoran Merkez Bankası danışmanlarından

Ercan Türkan tarafından yeni bir endeks oluşturuldu. Yeni bir tüketim endeksi olarak hazırlanan veri seti, bize kalırsa en kapsayıcı ve en iyisi. İktisatçı Ercan Türkan tarafından 'e.t.t.e.' olarak adlandırılan bu endekse, TÜİK tarafından ölçülen Gayri Safi Yurt İçi Hasıla (GSYİH)'da yüzde 66-68 arasında ağırlığı olan özel nihai tüketim harcamalarına ilişkin ön bir gösterge, bir tüketim harcamaları eğilim endeksi yaratılmış. Endeksin ölçümü için de kredi kartı ve banka kartı ile yapılan harcamalar esas alınmış. Yani, 32.5 milyonu aşan kredi kartı sahibinin, yurtiçinde yaygın 870 bin adet işyerinden yaptığı alışverişler, bu endeksin verisini oluşturuyor! Türkan'ın kaleme aldığı makaleye göre; 2000 yılında kredi kartı ile ödemesi yapılan özel nihai tüketim harcamalarının oranı yüzde 9.4 seviyesindeydi. 2003'de yüzde 16, 2005 yılında ise yüzde 26'ya çıktı. 2007 haziran ayı itibariyle bakıldığında yüzde 34.3'e ulaşmış. Bu denli yüksek bir oranın anlamı; kredi kartı ile ödemesi yapılan harcamalardan, ekonomideki tüketim harcamalarının eğilimi rahatlıkla izlenebilir. Daha önce hazırlanan birkaç endekse kıyasla, çok daha gerçekçi bir eğilim endeksi ortaya çıkmış durumda. Bankalararası Kart Merkezi'nin (BKM) kamuoyuna açıklanan verileri kullanılarak hesaplanan endeks, özel nihai tüketime ilişkin yüksek oranda temsil edici, eğilim göstergesi bir ön veri niteliği taşıyor.

